

Redovisning av miljöledningsarbetet 2023

Enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Lunds universitet

Del 1. Miljöledningssystemet

Basfakta

Antal årsarbetskrafter:

7 482 åa

Antal kvadratmeter:

437 694 m²

Miljöcertifiering, miljöpolicy och miljöutredning

1. Är myndigheten miljöcertifierad?

Nej

2. Hur lyder myndighetens miljöpolicy?

Lunds universitets policy för hållbar utveckling, senast reviderad 2016-12-09:

"Att åstadkomma en hållbar utveckling, som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina, kräver att samhället hanterar en rad stora och komplexa ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar.

Lunds universitet ska förstå, förklara och förbättra vår värld och människors villkor och ska därigenom vara en drivkraft för hållbar utveckling. Universitetet ska genom utbildning, forskning och samverkan med det omgivande samhället, tillhandahålla tillförlitlig kunskap idag och i framtiden. Lunds universitet ska bidra till att genomföra Agenda 2030 som innehåller FN:s hållbarhetsmål.

Studenter vid Lunds universitet ska under sin utbildning få insikter och kunskaper om ämnesrelevanta aspekter på hållbar utveckling. Studenterna blir därmed spjutspetsar i yrkeslivets arbete med att skapa en hållbar utveckling.

Ett av målen med forskning och samverkan är att främja hållbar utveckling.

Principen "att leva som vi lär", att verka förebyggande, för ständiga förbättringar och att efterleva tillämplig lagstiftning, ska präglade den dagliga verksamheten vid Lunds universitet. Detta är en trovärdighetsfråga som förutsätter en aktiv medverkan från universitetets medarbetare och studenter."

Universitetet har antagit en långsiktig hållbarhetsstrategi för 2019-2026 som genomsyrar alla universitetets verksamheter och berör alla medarbetare.

Den övergripande målbilden i strategin är:

- Hållbar utveckling är integrerat i utbildning, forskning, samverkan och verksamhetsutveckling.
- Medarbetarna är väl insatta i sina roller i hållbarhetsarbetet.
- Universitetet engagerar sig i utvecklingsarbeten, virtuella eller fysiska träffpunkter och olika samverkansaktiviteter tillsammans med andra lärosäten, myndigheter, näringslivet och civilsamhället så att vetenskaplig kunskap ger hävstång i samhällets strävan efter hållbarhet.
- Universitetet är en framträdande röst inom forskning och undervisning samt i samhällsdebatten och kulturlivet.
- Med god kommunikation är vår verksamhet synlig och transparent.

Strategin innehåller även mer specifika målsättningar för utbildning, forskning och samverkan, samt målsättning för en hållbar verksamhet som kopplar till miljöledningsarbetet (utdrag):

- Lunds universitet upprätthåller en god, säker, trygg och tillgänglig arbetsmiljö i alla avseenden.
- Lunds universitet är en resurseffektiv verksamhet, med minimal klimat- och miljöpåverkan.

3. Vilket år uppdaterade myndigheten senast sin miljöutredning?

2015

Aktiviteter, mål, åtgärder och måluppfyllelse

Direkt miljöpåverkan

4a. Vilka av myndighetens aktiviteter har en betydande direkt påverkan på miljön?

Lunds universitet har identifierat följande som betydande direkta miljöaspekter:

- Elenergi
- Farligt avfall/kemiskt avfall
- Hälso- och miljöfarliga kemikalier
- Tjänsteresor med flyg
- Campusutveckling inkl. grönytor och markexploatering
- Inköp, upphandlingar och leverantörskedja
- Lokalförsörjningsprocessen

Ange inom vilka kategorier mål har upprättats för direkt miljöpåverkan:

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

- Klimat
- Inköp och upphandling
- Resurser, avfall och återbruk
- Mat/Konferenser
- Resor
- Lokaler och byggnader
- Kemikaliesäkerhet

5a. Vilka mål har myndigheten upprättat för aktiviteter med en direkt betydande påverkan på miljön?

KLIMAT

Utsläppen av växthusgaser ska minska med 50 % till och med 2023, jämfört med utsläppen 2018

INKÖP OCH UPPHANDLING

Mål 1: Hållbarhetskrav ställs i samtliga upphandlingar, om upphandlingens art motiverar det

Mål 2: Erbjudna cateringtjänster och café- och restaurangutbud som inkluderar hållbarhetsaspekter

Mål 3: Förbättra förutsättningar för en cirkulär ekonomi på produkter

Mål 4: Öka kompetens och förståelse för hållbarhet i upphandling och inköp

Mål 5: Samordna och effektivisera inköp

RESURSER, AVFALL OCH ÅTERBRUK

Mål 1: Tydliggöra vilken miljöpåverkan som universitetets användning av digitala mötesformer har

Mål 2: Minska kvantiteten av restprodukter och fel köpt utrustning, uppnå längre tekniska livslängder, samt välja miljöanpassade produkter

Mål 3: Nya moderna datorhallar vid universitetet med lägre miljöeffekter, bättre energiåtervinning och bättre utnyttjande av t.ex. fjärrkyla

Mål 4: Öka sorteringsgraden i avfall som genereras i universitetets lokaler

Mål 5: Vid inköp ska hänsyn tas till återbrukbarhet

Mål 6: Öka kompetensen hos våra verksamheter gällande återbrukbarhet

Mål 7: Minska pappersförbrukning och tryckt material

Mål 8: Erbjudna bättre återvinning på stora studentevent, t.ex. Arrival Day och Öppet hus, och visa på goda exempel tidigt i studenternas kontakt med universitetet

MAT/KONFERENSER

Mål 1: Miljö- och andra hållbarhetskrav ställs på måltider och transporter vid beställning av catering, konferensarrangemang och events, samt caféer och restauranger

RESOR

Utsläppen av växthusgaser (ton koldioxidekvivalenter, CO₂e) från tjänsteresor ska minska med 50 % till 2023 jämfört med 2019

Mål 1: Minska klimatbelastningen från resor till och från arbetet samt hållbart utnyttja centralt belägen mark

Mål 2: Arbeta hållbart i digitala processer och minska tjänsteresor

Mål 3: In- och utresande studenter ska i högre grad använda mer hållbara resealternativ till och från Lund, samt sträva efter klimatanpassat resande under utbytesvistelsen

LOKALER OCH BYGGNADER

Mål 1: Fler byggnader ska vara miljöklassade. Vid nybyggnation ska byggnaderna vara miljöklassade, nivå Guld och vid ombyggnadsprojekt är målet nivå Silver

Mål 2: Effektivisera och minska universitetets energianvändning

Mål 3: Stärka samverkan med fastighetsägare och verksamheter i hållbarhetsfrågor

KEMIKALIESÄKERHET

Mål 1: All personal som deltar eller berörs av kemiska riskkällor ska ha relevant utbildning gällande lagstiftning, ansvarsförhållande och säker hantering av kemiska riskkällor

Mål 2: Få en tydlig bild av vilka verksamheter som hanterar kemiska riskkällor inom universitetet för att kunna säkerställa att Lunds universitet uppfyller lagstiftning för dokumentering av kemiska riskkällor

Mål 3: Säkerställa omhändertagande av kemiska riskkällor vid lokala omflyttningar eller avflyttningar på institutioner/sektioner/motsvarande

6a. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att nå målen för direkt miljöpåverkan?

INKÖP OCH UPPHANDLING

- 1.1: Uppdatering av prioriteringsplan med hållbarhetskrav. KLART – LÖPANDE
- 1.2: Följa upp avtal för laboratoriekemikalier. KLART
- 2.1: Upphandla cateringtjänster och tjänstekoncessioner. FRAMFLYTTAT
- 3.1: Fokusera på cirkulär ekonomi. PÅGÅR
- 4.1: Utveckla utbildning om inköp och upphandling. KLART
- 5.1: Samordna inköp av profilprodukter inom sektionen Externa relationer. PÅGÅR
- 5.2: Återkoppla klimatavtrycket från inköp till verksamheter. PÅGÅR

RESURSER, AVFALL OCH ÅTERBRUK

- 1.1: Ta fram data för redovisning av digitala mötesformer. KLART – LÖPANDE
- 2.1: Pilotverksamhet kring inköp av klientutrustning. FRAMFLYTTAT
- 2.2: Endast fossilbränslefria fordon. PÅBÖRJAT
- 2.3: Ta fram indikatorer för att mäta klimatavtryck från de mest relevanta inköpskategorierna. PÅGÅR
- 3.1: Utredning för ny datorhall. KLART
- 4.1: Förbättra avfallshanteringen. FRAMFLYTTAT
- 5.1: Ta fram en rutin om återbrukbarhet och lång livslängd vid inköp av möbler. PÅGÅR
- 6.1: Informera om rutinen. PÅGÅR
- 7.1: Minska mängden trycksaker inom sektionen Student och utbildning. Digitalisering, exempelvis övergång till digitala examensbevis. KLART – LÖPANDE
- 7.2: Minska mängden trycksaker inom sektionen Externa relationer. KLART – LÖPANDE
- 8.1: Insatser för att uppmuntra och utbilda i källsortering för utbytesstudenter. KLART – LÖPANDE

MAT/KONFERENSER

- 1.1: Alla som beställer catering, arrangemang av konferenser och andra event ställer miljö- och andra hållbarhetskrav. PÅGÅR

RESOR

- 1.1: Ta fram handlingsplan för ändrade pendlingsvanor och hållbart utnyttjande av mark. FRAMFLYTTAT
- 1.2: Genomföra workshoppar som input till handlingsplanen. KLART
- 1.3: Genomföra resvaneundersökning och mobilitetsanalys. KLART
- 1.4: Utredda möjligheten att uppdatera parkeringspolicy och se över parkeringstaxor. PÅGÅR
- 2.1: Stöd till digitala möten, digitalt utbud och resor med tåg i sektionen Student och utbildning. Utveckla och förenkla digitala handlägningsprocesser. KLART – LÖPANDE
- 2.2: Ta fram stödmaterial för sektionen Externa relationer gällande när fysiska möten är att rekommendera och förutsättningar för dessa. PÅGÅR
- 2.3: Se över korttidsmobilitet som inte kan genomföras utan att flyga. PÅGÅR
- 2.4: Öka virtuell mobilitet, virtuella utbyten och möjliggöra internationalisering på hemmaplan för att erbjuda fler hållbara internationaliseringsmöjligheter. PÅGÅR
- 2.5: Erbjud dialog om insatser och återkoppla statistik om tjänsteresor till verksamheterna. PÅGÅR

3.1: Utveckla information till in- och utresande studenter om olika resealternativ. PÅGÅR

3.2: Tävlingar för in- och utresande studenter för hållbart resande. FRAMFLYTTAT

LOKALER OCH BYGGNADER

1.1: Fortsätta ställa krav på miljöklassade byggnader. KLART – LÖPANDE

2.1: Sprida goda exempel från regeringsuppdraget att spara energi. Komplettera energistatistik.

FRAMFLYTTAT

3.1: Föra dialog med fastighetsägare om hållbarhetsaspekter. LÖPANDE

3.2: Inför ombyggnadsprojekt begära in data om klimatpåverkan för olika alternativ. FRAMFLYTTAT

3.3: Erbjud dialog med verksamheter om insatser för minskade växthusgasutsläpp när det gäller lokalfrågor.

PÅGÅR

KEMIKALIESÄKERHET

1.1: Ta fram rutin för att säkerställa att ansvarig chef och anställda som hanterar eller berörs av kemiska riskkällor får utbildning inom 6 månader respektive 1 månad från anställning. PÅGÅR

1.2: Utredda lämpliga konsekvenser samt upprätta rutin för konsekvenser vid ej genomförd utbildning. PÅGÅR

1.3: Ansvarig chef ska genomgå utbildning i gällande lagstiftning, ansvarsförhållande, förutsättningar och stödresurser för hantering av kemiska riskkällor. PÅGÅR

1.4: Medarbetare som hanterar kemiska riskkällor ska genomgå utbildning i kemikaliesäkerhet. KLART – LÖPANDE

2.1: Uppdatera organisationsträdet i KLARA. KLART

2.2: Införa lokal ansvarig för att kontinuerligt uppdatera verksamhetens KLARA-organisationsträd. KLART

3.1: Verksamheterna ska ta fram lokala avflyttningsregler med checklistor för kemiska riskkällor. KLART

7a. Redovisa hur väl målen för direkt miljöpåverkan har uppfyllts.

Målet att utsläppen av växthusgaser ska minska med 50 % till och med 2023 jämfört med 2018 är inte uppfyllt.

Målet att utsläppen av växthusgaser från tjänsteresor ska minska med 50 % till 2023 jämfört med 2019 är inte uppfyllt.

I övrigt har uppföljning gjorts avseende aktiviteterna kopplade till målen, se statuskommentar till respektive aktivitet i föregående fråga 6a. Av 42 aktiviteter är 17 avklarade eller utförs löpande, 18 är pågående i enlighet med tidsplan och 7 är framflyttade.

Indirekt miljöpåverkan

4b. Vilka av myndighetens aktiviteter har en betydande indirekt påverkan på miljön?

Lunds universitet har identifierat följande som betydande indirekta miljöaspekter:

- Ledningens engagemang i miljö- och hållbarhetsfrågor
- Effektivitet i beslutsprocessen, beslutsmässighet och verkställande av beslut
- Utbildning
- Forskning
- Samverkan med det omgivande samhället
- Attityder och medvetenhet hos anställda

Ange inom vilka kategorier mål har upprättats för indirekt miljöpåverkan:

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

- Utbildning
- Forskning
- Samverkan
- HR, arbets- och studiemiljö

5b. Vilka mål har myndigheten upprättat för aktiviteter med en indirekt betydande påverkan på miljön?**ÖVERGRIPANDE**

Mål 1: Lunds universitet agerar som en förebild för andra universitet och aktörer i omställningen för hållbar utveckling och hållbarhetsstrategin är en integrerad del i alla verksamheter.

UTBILDNING

Mål 1: Lärare och studenter ska ha kunskap och kompetens om hållbarhet.

Mål 2: Kompetensutveckling om hållbarhetsaspekter ska vara en kvalitetsfråga för alla utbildningar.

Mål 3: Hållbarhetsperspektiv ska ses som en kvalitetsfråga och vara en naturlig del av alla uppdragsutbildningar.

Mål 4: Hållbarhetsmålen ska synliggöras i utbildningen.

Mål 5: Forskarhandledare ska ha kompetens inom hållbar utveckling.

Mål 6: Fler forskarstuderande ska ges ökade möjligheter att delta i kurser med fokus på hållbar utveckling inom t.ex. forskarskolan Agenda 2030:s verksamhet.

FORSKNING

Mål 1: Forskning för hållbar utveckling utvecklas.

Mål 2: Utveckla metoder och verktyg för hållbar forskning.

SAMVERKAN

Mål 1: Lunds universitet gör kraftfullare avtryck genom samverkan för hållbar utveckling.

Mål 2: Lunds universitet ska inom identifierade samverkansområden med olika strategiska partner ha ett hållbarhetsperspektiv i fokus.

Mål 3: Hållbarhetsaspekterna blir en naturlig del av processen att stödja forskarnas nyttiggörande av forskningsresultaten och att stödja studenternas innovationer mot kommersialisering.

HR, ARBETS- OCH STUDIEMILJÖ

Mål 1: Lunds universitet ska ha en utvecklad chefsplattform för chefer på Lunds universitet.

Chefsplattformen tar sin utgångspunkt från de tre definierade rollerna som samtliga chefer vid Lunds universitet har: arbetsgivare, ledare, verksamhetsansvarig.

Mål 2: Välmående studenter i en hållbar arbets- och studiemiljö med goda studieförutsättningar för studenter.

6b. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att nå målen för indirekt miljöpåverkan?**ÖVERGRIPANDE**

1.1: Framtidsspaning och omvärldsbevakning för att identifiera och initiera processer och aktiviteter för hållbar utveckling för att driva frågor utifrån Hållbarhetsforums uppdrag. KLART – LÖPANDE

1.2: Strategiskt utvecklingsstöd i arbetet med uppföljning och komparativa metoder av fakulteters/verksamheters hållbarhetsplaner. PÅGÅR

UTBILDNING

- 1.1: Uppföljning av resurser riktade till lärare om vad hållbarhet innebär samt deras spridning inom universitetet. PÅGÅR
- 1.2: Ge stöd till att riktlinjer för kurs- och utbildningsplaner innehåller aspekter på hållbarhet och till utveckling av kurs- och utbildningsplaner. PÅGÅR
- 2.1: Utvärdera behov av ytterligare stöd för att hållbarhetsaspekter ska integreras som en kvalitetsfråga i samtliga utbildningar. KLART
- 3.1: Vid inrättande av nya uppdragsutbildningar skall dessa inkludera relevanta hållbarhetsfrågor. KLART – LÖPANDE
- 4.1: Se över möjligheterna att inkludera hållbarhetsaspekterna som en del av projekten ”En ingång” samt ”Vision för presentation”. Överväga möjligheterna att på ett enklare sätt synliggöra hållbarhetsfrågor i utbildningsutbudet. KLART
- 5.1: Utveckla handledarutbildningen för att bättre möta de behov av kompetenser som framtida forskarhandledare förväntas ha. KLART
- 6.1: Få fler forskarstuderande att uppmärksamma kurser i hållbarhet. KLART

FORSKNING

- 1.1: Forskningsnämnden undersöker effekten av forskarskolan, t.ex. ökning i antalet tvärfakultetsansökningar samt bevis på förbättrad sammanflätning mellan forskning och utbildning. KLART
- 1.2: Arrangera en workshop för att samla lärdomar och undersöka behov av och möjligheterna till ny finansiering av tvärvetenskapliga projekt med fokus på Agenda 2030 och hållbar utveckling. PÅGÅR
- 1.3: Genomföra en konferens i syfte att uppmärksamma hållbar utveckling och forskning för hållbar utveckling samt bidra till att skapa möten kring forskning och hållbar utveckling mellan universitetets forskare över olika discipliner. KLART
- 2.1: Stödja fakulteter/verksamheter. KLART – LÖPANDE
- 2.2: Framtagande av guide för hållbara laboratorier, liknande Green Labs. PÅGÅR

SAMVERKAN

- 1.1: Beskrivning av måluppfyllan av FN:s globala mål införs i kommande utlysningar av de tematiska samverkansinitiativen (TSI) och besvaras i slutrapport. PÅGÅR
- 1.2: Genomförande av Hållbarhetsvecka i samarbete med Lunds kommun, inklusive campus Helsingborg och Malmö. KLART
- 1.3: Uppmuntra forskare till samverkans- och utåtriktade aktiviteter. KLART – LÖPANDE
- 1.4: Samverka inom ramen för Lärosätenas klimatnätverk för att utveckla så effektiva mål och aktiviteter som möjligt för att minska inköpens utsläpp av växthusgaser. EJ GENOMFÖRT
- 1.5: Undersöka hållbarhetsaspekter i lantbruksfastigheter ägda via Stiftelsen Akademihemman genom enkät till arrendatorer. PÅGÅR
- 2.1: I revision och genomgång av Lunds universitets strategiska partners ska hållbarhet beaktas som utgångspunkt och princip. PÅGÅR
- 3.1: Utveckla och implementera en modell för hur hållbarhetsaspekterna kan integreras i nyttiggörandeprocessen och studentinnovationer. PÅGÅR

HR, ARBETS- OCH STUDIEMILJÖ

- 1.1: Identifierade kompetenser för chefsuppdragets tre roller, utvecklad introduktion för chefer, utbildningar, kompetenshöjande insatser, underlag för rekrytering, utvecklingssamtal, lönesamtal. KLART

2.1: Förebyggande arbete mot psykisk ohälsa. KLART

2.2: Uppbyggnad av nod för arbetsmiljö på Studenthälsan som stöd för fakulteterna. KLART

7b. Redovisa hur väl målen för indirekt miljöpåverkan har uppfyllts

Uppföljning har gjorts avseende aktiviteterna kopplade till målen, se statuskommentar till respektive aktivitet i föregående fråga 6b. Av 24 aktiviteter är 14 avklarade eller utförs löpande, 9 är pågående i enlighet med tidsplan och en aktivitet är inte genomförd.

Åtgärder - kunskap och IT

8. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att ge de anställda den kunskap de behöver för att ta miljöhänsyn i arbetet?

Det finns arbetsmiljö-, kemikaliesäkerhets-, hållbarhets- och säkerhetsinformation på de interna webbplatserna HR-webben och Medarbetarwebben.

Ett internt nyhetsbrev om arbetsmiljö, miljö, säkerhet, kemikaliesäkerhet, brandskydd och strålsäkerhet med fokus på lagstiftning ges ut fyra till sex gånger per år och skickas till chefer, ansvariga och andra funktioner inom områdena, samt intresserade.

Utbildnings- och informationsmöten för verksamhetsansvariga om kemikaliesäkerhetsarbetet har genomförts på begäran. Arbetet pågår med att ta fram en webbaserad introduktionsutbildning i kemikaliesäkerhet för chefer. För att underlätta för chefer att ha kontroll på arbete som rör kemikaliesäkerhet arbetar universitetet med att ta fram en checklista, att använda under t.ex. skyddsronder.

En omfattande webbaserad kemikaliesäkerhetsutbildning som inkluderar kunskapsprov finns tillgänglig på både svenska och engelska för alla medarbetare.

Utbildningar har erbjudits och genomförts inom arbetsmiljö, kemikaliesäkerhet och brandsäkerhet vid hantering av kemiska produkter samt gällande biosäkerhet inom ämnena biosäkerhetsnivå på laboratorium och riskbedömningar. Dessutom har utbildningar i kemikalierregistreringssystemet KLARA hållits för registrerare/inventerare och administratörer. Utbildning i KLARA för föreståndare av brandfarlig vara görs på begäran. Utbildning för läsrättigheter i KLARA finns att tillgå i webbutbildningarna i kemikaliesäkerhet. Systemförvaltaren för KLARA har tagit aktiv kontakt med verksamheter, efter att vår egen granskning visat att inte alla verksamheter är uppdaterade i systemet.

Institutionsspecifika utbildningar och genomgångar sker på laboratorier i syfte att minska såväl fysiska arbetsmiljörisker som miljörisker. Exempel är säkerhetsprov inför att arbeta i laboratorium och genomgång av gällande arbetsmiljö- och miljöregler som del i utbildningar.

Universitetet genomför regelbundet interna utbildningar för inköpare där miljöaspekten belyses. Inköparna har också informerats om att det går att söka explicit på produkter med miljömärkning i beställnings- och fakturasystemet Proceedo (Lupin), genom att söka på det "gröna lövet" som symboliserar bra miljöval.

Universitetets gemensamma upphandlingsfunktion stödjer respektive upphandlande verksamhet (objektsupphandlingar) genom att lyfta frågan om miljökrav.

Universitetets medarbetare informeras även vid behov via befintliga mötesforum och genom riktade utskick.

9. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska sin energianvändning?

Lunds universitet har under 2021-2022 genomfört ett pilotprojekt med närvarosensorer tillsammans med Akademiska Hus i Annexet, som innehåller studieplatser, tentamenslokaler och hörsalar. I Annexet har sensorer som mäter lediga studieplatser, närvaro i hörsalar och tentamenslokaler, antal personer och ljudnivå installerats. Under 2024 kommer Lunds universitet, tillsammans med Akademiska Hus, gå vidare och undersöka möjligheterna att implementera detta för alla lokaler vi hyr av Akademiska Hus. Syftet är att utveckla campusmiljöerna så att de blir mer hållbara och förbättra campusupplevelsen för såväl studenter som universitetets anställd. Genom att digitalisera och utföra en datainsamling från sensorer ger det parterna en bättre uppfattning av lokalnyttjandet och de får bättre beslutsunderlag inför åtgärder som att effektivisera lokalnyttjandet, minska energiförbrukningen och därigenom minska kostnaderna samt att bidra till den gröna omställningen.

I Lunds universitets lokaler styrs belysning både manuellt, på tid, på frånvaro/närvaro och i få fall även på dagsljus. Värme och ventilation är i flera lokaler styrda på temperatur och koldioxidhalt. Lunds universitet samarbetar kontinuerligt med sina fastighetsägare för att uppnå så energieffektiva lokaler som möjligt med bibehållen god arbetsmiljö, och ställer krav vid ny- och ombyggnation (exempelvis enligt Miljöbyggnad) - men äger inte fastighetsrelaterade IT-system.

10. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska antalet tjänsteresor?

Verktyg för distansmöten används i stor omfattning, och även distansundervisning.

Tjänsterna Teams och Zoom finns tillgängliga för samtliga anställda och studenter inom universitetet, och vi använder vår lärplattform Canvas. Teams används främst av anställda för möten och Zoom främst vid undervisning och av studenter.

Universitetet har information och beskrivningar om hur man använder dessa tjänster på webben, riktat till både medarbetare och studenter. För Zoom och Canvas finns särskild support för lärare: workshops, webinarier, instruktionsfilmer, med mera.

I universitetets reseföreskrifter med tillhörande allmänna råd, samt på interna webbsidor om tjänsteresor, framgår (sedan före pandemin) att medarbetaren ska överväga om resan alls behöver göras, och om den kan ersättas med ett digitalt möte.

Universitetet har också tillgång till tjänster för digitala konferenser och stöd för genomförande via vår konferensfunktion.

Kommentar

11. Kommentrar om del 1 i redovisningen

De mål och åtgärder som beskrivs i denna rapport ingår i universitetets övergripande hållbarhetsplan som gäller till 2026. Planen har reviderats under 2022 och den nya versionen gäller från början av 2023. Många verksamheter har bidragit med nya mål och aktiviteter. Universitetet kommer att revidera den igen 2024, vilket öppnar upp för ytterligare ambitionshöjningar och fler aktiviteter kommande år. Beskrivningarna av aktiviteterna i fråga 6a och 6b har kortats ner jämfört med ursprunglig lydelse i hållbarhetsplanen.

En sammantagen bedömning av resultatet 2023 är att universitetet är på god väg att uppfylla merparten av

föresatserna i hållbarhetsplanen, men att fortsatta insatser behövs, inte minst inom klimatmålet.

Inom ramen för universitetets projekt för systematiskt hållbarhetsarbete har fokus legat på att utveckla kommunikation och universitetsnätverk, utveckla rutiner för intern miljörevision på ledningsnivå i form av hållbarhetsdialoger och även att slutföra en rad olika rutiner, bl.a. en reviderad avfallshandbok samt rutiner för hållbara livsmedel och event. Information om det systematiska hållbarhetsarbetet på Medarbetarwebben har successivt utvecklats.

Arbete med betydelse för att nå universitetets klimatmål har bl.a. handlat om att få till stånd ett avtal med en specialiserad tågresebyrå och att ta fram och utveckla resestatistik från den nya resebyrå BCD Travel, samt att utveckla och testa ett koncept med resedialoger. En pilot har genomförts vid LUCSUS. Resedialogen faciliteras av miljöfunktionen och utgår från ett underlag med resestatistik för den specifika verksamheten. Utifrån detta har företrädare för verksamheten sedan en diskussion om målkonflikter och möjligheter att minska utsläppen utan att försämra förutsättningarna för forskning och internationalisering.

Projektet om systematiskt hållbarhetsarbete är nu avslutat.

Inom ramen för det övergripande miljöledningssystemet har en ledningens genomgång hållits. Under 2023 genomförde även samtliga fakulteter och motsvarande verksamheter en ledningens genomgång, vilka rapporterades till den universitetsgemensamma genomgången.

Del 2. Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter

Tjänsteresor och övriga transporter

Utsläpp från tjänsteresor och transport

	Mängd CO ₂ (kg)	Mängd CO ₂ per årsarbetskraft (kg)
1.1a Flygresor under 50 mil	217 269	29,039
1.1b Bilresor	112 667	15,058
1.1c Tågresor	2 291	0,306
1.1d Bussresor	6 603	0,883
1.1e Maskiner och övriga fordon	138 036	18,449
1.3 Flygresor över 50 mil	8 788 188	1 174,577
1.2 Sammanlagda utsläpp av koldioxid 1.1a-e (exklusive flygresor över 50 mil)	476 866	63,735

Summering av utsläpp från tjänsteresor (1.1a-d och 1.3)

Mängd CO ₂ (kg)	Mängd CO ₂ per årsarbetskraft (kg)
9 127 018	1 219,863

Beskrivning av insamlat resultat

1.4 a) Beskriv vad som påverkat resultatet i positiv riktning

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Utsläppen från användning av flygbränsle vid Trafikflyghögskolan, se "maskiner och övriga fordon", har minskat, främst beroende på att uppdragsgivaren tankar planen inom uppdragsutbildningen som ges.

Utsläppen från bilresorna har minskat obetydligt jämfört med 2022. Utsläppen från användning av egen bil i tjänsten har minskat en del, men utsläppen från taxiresor och hyrbilar har ökat. Ökningen av taxi och hyrbilar beror åtminstone delvis på bilresor i samband med tåg- och flygresor.

Utsläppen från bussresor har minskat, trots att antalet bussresor ökat.

1.4 a) Beskriv vad som påverkat resultatet i negativ riktning

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Flygresandet har ökat och utsläppen med det. En del av utsläppsökningen beror på att emissionsfaktorerna för flygresor har justerats och ger ett högre utsläpp per person-km än under 2022. Antal flygresor (biljetter) och rest sträcka är dock fortfarande lägre än före pandemin. Utsläppen från flygresor utgör över nittiofem procent av utsläppen från tjänsteresor.

Utsläppen från tågresor har ökat då SJ justerat sina emissionsfaktorer betydligt, men är fortfarande lägsta andelen. Även antalet resor med SJ har ökat.

1.4 b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa:

Uppgift om flyg- och tågresor omfattar endast de resor som bokats genom upphandlad affärsresebyrå.

Uppgift om utsläpp från flygresor inkluderar höghöjdseffekten.

Uppgifter om intern biluthyrning ingår i redovisningen, men i övrigt finns ingen samordnad uppföljning av körsträckor och drivmedelsförbrukning för universitetets egna bilar.

Kollektivtrafiken i Skåne är fossilbränslefri men resandet följs inte upp i dagsläget.

1.5 Hur är uppgifterna framtagna?

- * Leverantörsuppgifter
- * Uppskattning (förklara på vilket sätt i kommentarsfältet)

För tåg-, flygresor och bussresor används leverantörsuppgifter för utsläppen av CO₂.

Uppgift om utsläpp från maskiner och övriga fordon kommer från Trafikflyghögskolans uppföljning av bränsleförbrukning. För flygbränslet gäller omvandlingsfaktorerna 1 liter LL100 = 2,199 kg CO₂ respektive 1 liter JET A-1 = 2,58 kg CO₂.

För körd sträcka med egen bil i tjänsten används uppgift från reseräkningssystemet Primula om hur många kilometer som det begärts ersättning för under året. Denna siffra har multiplicerats med ett medelvärde av Naturvårdsverkets omvandlingsfaktor för personbil. Eftersom uppgift om drift saknas, antas att bensin, diesel, biodiesel, laddhybrid och elbil är lika vanligt förekommande, och ett medelvärde samtliga används.

För CO₂-utsläpp från taxi multipliceras kostnaden med Naturvårdsverkets omvandlingsfaktor. Fakturerad kostnad för taxi hämtas ur fakturahanteringssystemet. För tåg- och flygtransfer med taxi används resebyråns uppgifter om kostnad. Kostnad för taxiresor som man begärt ersättning för hämtas ur reseräkningssystemet.

För CO₂-utsläpp från hyrbil används uppgifter från avtalsleverantörerna, samt uppgift om ersättning vid utlägg från Primula som multipliceras med emissionsfaktor på samma sätt som egen bil i tjänsten.

1.6 Uppföljningsmått i svaren på frågorna är baserade på:

- * Schablon som Naturvårdsverket tillhandahåller
- * Andra sätt eller metoder (beskriv i kommentarsfältet)

Leverantörsuppgifter.

Energianvändning

2.1 a) Verksamhetsel - årlig energianvändning i kilowattimmar (kWh) totalt, per årsarbetskraft och mer kvadratmeter (m²)

	kWh	kWh/å.a.	kWh/m ²
--	-----	----------	--------------------

Verksamhetsel		0	0
---------------	--	---	---

2.1 b) Övrig energianvändning - årlig energianvändning i kilowattimmar (kWh) totalt, per årsarbetskraft och per kvadratmeter (m²)

	kWh	kWh/å.a.	kWh/m ²
Fastighetsel	74 728 435	9 987,762	170,732
Värme	15 836 000	2 116,546	36,181
Kyla	31 080 590	4 154,048	71,01

Summering av energianvändning (2.1a-b)

Mängd kWh (kWh)	Mängd kWh per årsarbetskraft (kWh/å.a.)	Mängd kWh per kvadratmeter (kWh/m ²)
121 645 025	16 258,357	277,923

Energianvändning utanför lokaler

Energianvändning utanför lokaler, kWh:

-

Beskriv vilken typ av energianvändning utanför lokaler som avses:

-

Normalårskorrigerering

2.2 Är värmeförbrukningen normalårskorrigerad?

Ja

Andel förnybar energi

2.3 Sammanlagd andel förnybar energi av den totala energianvändningen (anges i procent).

100 %

Verksamhetsel (%)	Fastighetsel (%)	Värme (%)	Kyla (%)	Eventuell energianvändning utanför lokaler (%)
	100	100	100	

2.4 Har krav ställts på produktionspecificerad förnybar el i myndighetens gällande avtal?

Delvis

2.5 Har energianvändningen minskat som ett resultat av samverkan med myndighetens fastighetsägare?

Ja (beskriv åtgärder i kommentarsfältet)

Ett exempel på samverkan är optimering av drifttider. Efter samråd med verksamheten i en viss byggnad kan fastighetsägaren stänga ner eller minska driften av exempelvis ventilation eller uppvärmning, då den inte

behövs, som på helger, efter arbetstid, eller vid längre uppehåll i verksamhetens aktiviteter. Energianvändning är en stående punkt vid regelbundna avstämningsmöten mellan Lunds universitet och respektive fastighetsägare.

Ett annat exempel på samverkan är hyresavtal med s.k. "grön bilaga". Universitetet har också tecknat ett särskilt samverkansavtal för hållbar utveckling med vår största fastighetsägare Akademiska Hus, där energifrågan ingår. Avtalet säger att vi gemensamt skapar en handlingsplan med åtgärder.

Beskrivning av insamlat resultat

2.6 a) Beskriv vad som påverkat resultatet i positiv riktning

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Nyckeltalet total energianvändning per kvadratmeter har minskat med -2 %, vilket beror på att förhyrd area har ökat med ett par procent medan energianvändningen var i princip oförändrad. Till exempel har Forum Medicum tagits i drift under hösten.

Elanvändningen har minskat med -2 % jämfört med föregående år. Minskningen kan förklaras av flera effektiviseringsåtgärder, se nedanstående lista, men också som en effekt av uppdraget att spara energi, även om elanvändningsmönstret ser ut att sakta ha återgått till det normala under året. Om man undantar MAX IV så syns en nedåtgående trend i elanvändningen över flera år.

MAX IV hade en liten minskning i elanvändning under 2023, efter flera års ökning på grund av uppbyggnad och utökad verksamhet. De har investerat mycket i energisparåtgärder, vilket är orsaken till att de har lyckats minska sin energianvändning. I övrigt har de bedrivit sin verksamhet som vanligt, inga nya strålrör och inga ändrade körtider.

Värmeanvändningen har en nedåtgående trend sedan några år tillbaka, också det som ett resultat av effektiviseringsåtgärder över åren.

Av den totala energianvändningen står elanvändningen för drygt 60 % av total energianvändning, nettovärme för drygt 10 % och kyla för drygt en fjärdedel.

Resultatet av energieffektiviseringsåtgärder avspeglas inte alltid i de totala siffrorna, eftersom en förändring i verksamheten kan påverka lika mycket som, eller mer än, en åtgärd för effektivisering. Fastighetsägarna arbetar systematiskt med energieffektivisering av lokalerna. De har genomfört en rad energieffektiviserande åtgärder under året.

Exempel på energieffektiviseringar i fastigheterna under året:

- Avgasning av värmeåtervinningssystem
- Byte av radiatorer
- Installation av solceller på flera byggnader
- Byte av belysning
- Byte av ventilationsaggregat och optimering av ventilation
- Tilläggsisolering av tak
- Renovering av fönster

2.6 a) Beskriv vad som påverkat resultatet i negativ riktning

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Under 2023 var den totala energianvändningen, inklusive MAX IV, i princip oförändrad jämfört med föregående år, med en marginell ökning på 1 %. Minskad elanvändning väger nästan upp för ökad användning av kyla och minskad mängd återförd värme.

Nyckeltalet total energianvändning per årsarbetskraft har också ökat med 1 %, vilket beror på att antal årsarbetskrafter är nära oförändrat.

Användningen av kyla har ökat med 7 %. Ökningen utgörs bland annat av ökad kylanvändning. Delvis beror det på en varmare sommarperiod än föregående år. En del av ökningen beror på att kylvärmepumpar på BMC som normalt körs vintertid då både värme- och kylbehov finns, var fortsatt avstängda under våren för att spara el. Istället användes fjärrkyla.

Nettovärmeanvändningen (efter återföring av värme till fjärrvärmenätet) har också ökat med 7 %. Vi har valt att redovisa värme som ett nettovärde, dvs värmeanvändning minus återföring av värme från MAX IV till fjärrvärmenätet. Under året var mängden återförd energi lägre än föregående år, vilket syns som en ökning av den totala energianvändningen. Egentligen var värmeanvändningen något lägre än föregående år, men med minskad återföring av värme blir nettoanvändningen istället lite högre.

2.6 b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa:

Energianvändningen och antal kvadratmeter avser endast ca 80 % av förhyrd area (Akademiska Hus, Statens fastighetsverk samt MAX IV-anläggningen), verklig total energianvändning och antal kvadratmeter är alltså högre.

Rapporterad mängd "Fastighetsel" utgör total elanvändning, dvs. inklusive verksamhetsel.

Energianvändningen inkluderar MAX IV och återförande av energi därifrån. Siffran för värme är ett nettovärde, dvs. värmeanvändning minus värmeåterföring.

I en stor del av byggnaderna sker ingen separat mätning av verksamhetsel respektive fastighetsel.

Kommentar till fråga 2.4: Krav om hållbar och förnybar el i enlighet med EU:s taxonomi har ställts i universitetets elavtal. Däremot ställs inte krav i de fall då elen ingår i hyran, men Akademiska hus och Statens fastighetsverk levererar endast förnybar el.

2.7 Hur är uppgifterna framtagna?

Leverantörsuppgifter

Miljökrav i upphandlingar

3.1 Andel upphandlingar och avrop där miljökrav ställts av det totala antalet upphandlingar och avrop

Totalt antal (st)	Antal med miljökrav (st)	Andel med miljökrav (%)
110	27	25

3.2 Antal upphandlingar över tröskelvärden där energikrav enligt förordningen (2014:480) om statliga myndigheters inköp av energieffektiva varor, byggnader och tjänster har ställts

Antal upphandlingar över tröskelvärden

1 st

Kommentar till redovisningen av antal upphandlingar över tröskelvärden:

Avser städmaskiner.

Om krav enligt förordningen om statliga myndigheters inköp av energieffektiva varor, byggnader och tjänster inte har ställts vid upphandlingar över tröskelvärden, ange skälen för det.

-

3.3 Har myndigheten ställt energikrav vid nytecknande av hyresavtal eller inköp av byggnader?

Har myndigheten ställt energikrav vid nytecknande eller inköp?

Ja

Om nej, ange skälen för det:

Annat (beskriv i kommentarsfältet)

Ja, vid upphandling av hyresavtal under 2023 har universitetet ställt krav på energieffektiva lokaler.

Ja, vid ny- och ombyggnadsprojekt ställs förfrågan om certifiering motsvarande Miljöbyggnad Silver men med tillägget att hyresvärden/byggherren ska redovisa om det går att uppnå Guld. Detta krav säkerställer att byggnaderna är energieffektiva.

Men vid inhyrning i befintliga lokaler är det svårt att kravställa och universitetet kan dessutom vara en hyresgäst bland flera i byggnaden. Verksamhetens behov är bland annat närhet till annan befintlig verksamhet, vilket begränsar utbudet av lokaler.

3.4 Ekonomiskt värde av registrerade upphandlingar och avrop med miljökrav av det totala värdet av registrerade upphandlingar och avrop per år

Totala värdet (kr)	Värdet med miljökrav (kr)	Andel med miljökrav (%)
796 936 070	183 828 070	23

Beskrivning av insamlat resultat

3.5 a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv riktning.

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Under 2023 har universitetet genomfört betydligt fler upphandlingar än föregående år, men det totala värdet är nästan hälften jämfört med föregående år.

Antalet upphandlingar med miljökrav har ökat något.

Universitetet har satt en process som gör att upphandlare får tydlig information om vilka kriterier man kan använda och inte glömmer bort att göra det. Grundregeln är att om kriterier finns hos Upphandlingsmyndigheten så ska de användas, så långt möjligt. Till detta prioriterar universitetet att arbeta med att ställa miljökrav i de upphandlingar som har störst påverkan (ofta de som är av stort värde) d.v.s. ramavtal.

Finns det färdiga kriterier hos Upphandlingsmyndigheten så påverkar det resultatet positivt för då kan vi använda oss av dem. Om det saknas betyder det inte att vi inte kommer att ställa krav, men blir svårare och kräver utökade resurser, om det ens är möjligt. En försvårande omständighet är att stödet i form av kriterierna från UHM inte är riktade till universitet utan snarare till regioner och kommuner, och därför kan det vara svårt att få fram relevanta kriterier för upphandlingen.

Statistiken får ses över en fyraårsperiod. Det är egentligen först då vi kan se om andelen miljökrav i upphandlingarna ökat, och vi har inte två jämförbara fyraårsperioder.

3.5 a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i negativ riktning.

Övrigt (beskriv i kommentarsfältet)

Andelen upphandlingar med miljökrav och andelen av värdet av upphandlingar med miljökrav har minskat sedan föregående år, framför allt avseende värdet.

En stor andel av det totala antalet upphandlingar utgörs varje år typiskt av s.k. objektsupphandlingar (forskningsutrustning), där det inte alltid är relevant eller ens möjligt att ställa miljökrav. Detta bör vägas in när man läser statistiken.

3.5 b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa:

Uppföljningen i denna rapport har begränsats till upphandlingar och förnyade konkurrensutsättningar med kontraktvärde över 1,4 miljoner kronor som genomförts vid universitetets gemensamma upphandlingsfunktion, Inköp och upphandling. Värdet avser hela avtalsperioderna inklusive eventuella optioner.

Antalet upphandlingar omfattar inte upphandlingar under 1,4 miljoner, inte avtalsförlängningar, inte heller antalet pågående ärenden men ännu ej avslutade upphandlingar.

Uppföljningen inkluderar eventuella upphandlade ramavtal (inte avrop på ramavtal då detta inte går att mäta). Universitetets uppföljningsprocess är uppbyggd för att redovisa avtalen (inte avropen).

3.6 Hur är uppgifterna framtagna?

Eget uppföljningssystem

Frivilliga frågor

Frågor om antal resfria möten och antal tjänsteresor

	Antal (st)	Antal/å.a. (st)
Antal resfria/digitala möten totalt	369 994	49,451

och per årsarbetskraft	369 994	49,451
Antal tjänsteresor totalt och per årsarbetskraft	43 098	5,76

Förklaring till resultatet - antal digitala möten och antal tjänsteresor

Hur är uppgifterna framtagna?

- * Leverantörsuppgifter
- * Uppskattning (förklara på vilket sätt i kommentarsfältet)

Uppskattning utifrån uppgifter i reseräkningssystemet.

Beskrivning av insamlat resultat

ANTAL DIGITALA MÖTEN

Uppgifterna avser: Antal Meetings (flerpartsmöten) i Teams och antal meetings och webinars i Zoom.

Uppgifterna kommer från respektive programvaras statistikverktyg.

Antalet digitala möten i Zoom har minskat ytterligare, vilket är ett resultat av att distansundervisningen minskat då campusundervisningen återgått till normal nivå. Såväl antal möten som webinars har minskat i Zoom. Antalet möten i Teams har också minskat, men inte lika mycket som i Zoom. Universitetet har cirka sjutusen unika dagliga användare i Teams, vilket är mer än tidigare år. Vi använder verktyget flitigt för samverkan med grupper, dela filer, röstsamtal och möten. Både internt och externt med andra organisationer. Den större delen av möten är mellan två personer, som inte redovisas här. Användningen av digitala möten ligger kvar på en fortsatt hög nivå jämfört med tiden före pandemirestriktionerna, vilket tyder på att vi behållit nya sätt att genomföra vårt arbete och vår undervisning.

Zoom används främst i undervisning och Teams främst för administrativ verksamhet.

ANTAL RESOR

Antal resor innefattar flygresor, tågresor, bilresor och bussresor. Antal flygresor och tågresor är ca 11 000 st per reseslag, och utgör drygt hälften av antalet resor.

För antal flygresor används antal biljetter, som omfattar både tur och retur-resor och enkelresor. Det bedöms vara den tillgängliga uppgift som bäst motsvarar antal hela resor.

Antal tågresor är summan av antal enkelresor inrikes och uppskattning av antal enkelresor utrikes. Uppgifterna baseras på statistik från SJ som endast är inrikes enkelresor, och statistik från Togrejse om utrikes tågresor som är såväl enkelresor som tur- och returresor och resor med flera destinationer.

För antal bilhyror, antal bokningar av avtalstaxi och antal bussresor används leverantörsuppgifter. För antal bilresor och antal taxiresor det begärts ersättning för används uppgifter i reseräkningssystemet.

Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa

ANTAL DIGITALA MÖTEN

Siffran för möten per årsarbetskraft är inte riktigt rättvisande, dels eftersom studenter också använder Zoom

och dels för att Zoom inte delar på flerparts- och tvåpartsmöten.

Zooms statistikverktyg skiljer inte på två- och flerpartsmöten. REMM-projektet rekommenderar att endast följa upp flerpartsmöten, vilket är möjligt i Teams och är det som redovisas här. Att undanta peer-to-peer möten i uppföljningen kan fortfarande diskuteras då det faktiskt i viss grad ger upphov till minskat resande.

Man kan skilja på webinarer och möten i Zoom, men universitetet redovisar dem sammanlagt då antalet webinarer utgör en väldigt liten del av totalen.

Statistikhantering och uppföljningsrutiner för Teams behöver fastställas tydligare, verktyg och förvaltning för Teams saknas.

ANTAL RESOR

Uppgift om antal tågresor har åter igen beräknats på nytt sätt och är inte riktigt jämförbar med föregående år. Universitetet har under året bytt resebyrå och dessutom upphandlat en särskild tågresebyrå för utrikes tågresor, och fortsätter inte med förra årets metod.

Som antal bilresor med egen bil räknas antal reseräkningar, men varje reseräkning kan innehålla flera enskilda resor vilket gör uppföljningen osäker.

Frågor om energi

Har myndigheten en strategi för sitt energieffektiviseringsarbete, innefattande nulägesanalys, mål samt handlingsplan med åtgärder, som utgör grunden för energieffektiviseringsarbete?

-

Producerar myndigheten egen förnybar energi?

Ja

Om ja, hur mycket?

22 475 000 kWh

Specificera typ av energi

Restvärme som återfördes till fjärrvärmenätet, från MAX IV.

Frågor om avrop

Har myndigheten vid avrop mot statliga ramavtal ställt egna miljökrav utöver ramavtalets krav, där så har varit möjligt?

-

Om ja, ange vilka ramavtal det gäller, omfattning i kronor och antal, samt vilka miljökrav som ställts

-